

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-2-262 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-22/304-112
Karar Tarihi : 11.03.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Dr. Ekrem KALKAN, Evrim Özgül KAZAK, Can TANERİ

C. BAŞVURUDA BULUNAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

20 **D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:**
-Yarbay Beton İnşaat Nakliyat ve Turizm İşletmeleri Tic. Ltd. Şti.
Cami Avlu Mah. Mustafa Kemal Paşa Bulvarı No:32 Daire:3 48700
Armutalan/Marmaris/Muğla

E. DOSYA KONUSU: Hazır beton pazarında yer alan Yarbay Beton İnşaat Nakliyat ve Turizm İşletmeleri Tic. Ltd. Şti.'nin, Marmaris ilçesinde faaliyet gösteren tek teşebbüs olma avantajından yararlanarak aşırı fiyatlama yaptığı iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikayetçi tarafından gönderilen dilekçede;
– Muğla ili Marmaris ilçesinde faaliyet gösteren Yarbay Beton İnşaat Nakliyat ve Turizm İşletmeleri Tic. Ltd. Şti.'nin (Yarbay Beton) Marmaris ilçesinde rakipsiz kalmış olduğu,
– Teşebbüsün söz konusu avantajı kullanarak, tüketiciden hazır betonun metreküp fiyatı olarak 125 TL talep ettiği,
– Aynı özellikteki ürün için İstanbul'da verilen metreküp fiyatının 57 TL olduğu,
– Marmaris'e en yakın beton santralının Marmaris'ten 130 kilometre uzaklıkta ve Fethiye'de bulunduğu, ancak aradaki mesafenin uzun olması nedeniyle Fethiye'den tedarik edilecek betonun prizlenme riskiyle karşı karşıya olduğu,
40 – Yarbay Beton'un mevcut durumdan yararlanarak tüketici üzerinden adil olmayan bir kazanç elde ettiği ifade edilerek, konunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun bakımından değerlendirilmesi talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 21.10.2009 tarih ve 7550 sayı ile intikal eden başvuru üzerine yapılan incelemeler neticesinde hazırlanan 20.11.2009 tarih ve 2009-2-262/İİ-09-CT sayılı İlk İnceleme Raporu ve ekleri, 07.12.2009 tarih, REK.0.06.00.00-110/486 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 1.3.2010 tarih ve 2009-2-262/ÖA-10-EK sayılı Önaraştırma Raporu 4.3.2010

50 tarih ve REK.0.06.00.00-110/98 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-22 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Yarbay Beton hakkındaki şikayete ilişkin olarak bir soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60 Yapılan başvuru ile ilgili olarak yürütülen önaraştırmada; Tekeli Hazır Beton İnş. Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti. (Tekeli Beton), Urantaş Uranlar Tur. İnş. Taah. San. ve Tic. A.Ş. (Urantaş), Bilgin İnş. Mad. San. Tic. A.Ş. (Bilgin Beton), Efe Çimento A.Ş. (Efe Çimento), Çağdaş Beton İnş. Tur. San. Tic. Ltd. Şti. (Çağdaş Beton), Yiğit Beton Harf. Oto. İnş. Nak. Tur. Tic. ve San. Ltd. Şti. (Yiğit Beton), Akın Hazır Beton İnş. San. ve Tic. A.Ş. (Akın Beton), Semkay Hazır Beton İnş. Paz. İth. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Semkay Beton) ve Yarbay Beton'dan konuya ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir. Söz konusu bilgi ve belgeler ışığında yapılan inceleme ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

70 Hazır beton; belirli oranlarda çimento, doğal veya yapay agrega, su ve belli katkı malzemelerinin mikserle karıştırılması yöntemiyle üretilen ve üreticiye taze beton olarak sunulan bir inşaat malzemesidir. Hazır beton ürünleri, kullanım amaçları bakımından C14, C16, C18, C20, C25 ve C25+ gibi alt kategorilere ayrılabilmeyle birlikte türler arasında yüksek arz ikamesi bulunmaktadır. Bu sebeple ilgili ürün pazarı işbu dosya özelinde, farklı türlerin her birinin oluşturacağı dar pazarlar yerine daha kapsayıcı olacak şekilde "hazır beton pazarı" olarak tanımlanmıştır.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Hazır beton, kısa süre içinde kullanılma zorunluluğu olan, stoklanamayan ve belirli bir sürenin geçmesi halinde kullanılabilmesi için gerekli özellikleri kaybeden, uzun mesafelere taşınması hem teknik hem de ekonomik açıdan mümkün olmayan bir üründür. Hazır betonun üretildiği tesisten transmiksere yüklenmesi, tesisten transmikser ile inşaat sahasına ulaştırılması, müşteri tarafından teslim alınması ve pompa aracılığıyla kalıba yerleştirilmesinde geçen sürenin hazır betonun kıvam ve işlenebilirliğinin korunabilmesi bakımından ortalama iki saat olması gerektiği genel kabul görmektedir. Söz konusu özellikleri nedeniyle, hazır beton ürününün genellikle üretildiği santralden yaklaşık 50 km uzaklığa kadar taşınabildiği kabul edilmektedir.

90 Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde, hazır betona yönelik coğrafi pazarın sınırının çizilmesinde 50 km'lik uzaklığın dikkate alınmasında genel bir kabul bulunmaktadır. Mevcut olayda, şikayete konu Yarbay Beton'un, Muğla ili Merkez ilçesinde (Akkaya Köyü) ve Marmaris ilçesinde (Çıtlık Köyü) kurulu iki beton santrali bulunmaktadır. Şikayete konu Yarbay Beton tesisi Marmaris ilçesinde yer almaktadır. Marmaris ilçe merkezinin Muğla ili merkezine uzaklığı ise ortalama 56 km'dir. Bu nedenle, işbu dosya özelinde, Yarbay Beton açısından olabilecek en riskli durumun değerlendirilebilmesi bakımından ilgili coğrafi pazar "Marmaris ilçesi" olarak belirlenmiştir.

I.2. Değerlendirme

Şikayet dilekçesinde özetle, Marmaris ilçesinde faaliyet gösteren Yarbay Beton'un rakibinin bulunmadığı, Marmaris ilçesine en yakın hazır beton üreticisinin 130 km

uzaklıkta Fethiye’de yer aldığı, Yarbay Beton’un bu durumundan yararlanarak Marmaris ilçesi tüketicileri bakımından adil olmayan aşırı fiyatlar uyguladığı ifade edilmektedir.

Önaraştırma sürecinde yapılan araştırmalar sonucunda, Marmaris ilçesinde Bilgin Beton isimli başka bir hazır beton firmasının da faaliyette bulunduğu anlaşılmıştır. Bilgin Beton, inşaat, turizm ve yapı elemanları alanlarında faaliyet gösteren Bilgin Grup bünyesinde yer almaktadır. Bilgin Beton tarafından gönderilen bilgilere göre, Bilgin Beton bünyesinde; Marmaris, Muğla, Datça, Fethiye ve Namnam santralleri olmak üzere beş adet hazır beton santrali ile üç adet agrega üretim tesisi bulunmaktadır. Bilgin Beton’un Marmaris ilçesinde yer alan santrali, Marmaris ilçe merkezine 13 km, Muğla il merkezine ise 55 km uzaklıkta yer almaktadır. 90m³/saat kapasiteye sahip olan Marmaris tesisi, çimento hammaddesini Burdur’da kurulu As Çimento San ve Tic. A.Ş. ve Antalya’da kurulu Çimtaş İnş. Malz. Ltd. Şti.’den sağlamaktadır. Bu bağlamda, şikayet dilekçesinde iddia edilenin aksine, Yarbay Beton’un, Muğla ili Marmaris ilçesinde hazır beton alanında faaliyet gösteren tek firma olmadığı, adı geçen ilçede Bilgin Beton’un da faaliyetlerini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim gerek Yarbay Beton gerekse Bilgin Beton tarafından gönderilen yazılarda da, söz konusu teşebbüslerin birbirlerini rakip olarak ifade ettikleri görülmektedir.

Şikayet dilekçesinde yer verilen ikinci iddia ise, Yarbay Beton tarafından aşırı fiyat uygulandığıdır. Bilindiği gibi *“pazar gücünün kullanılması sonucunda sürekli olarak rekabetçi düzeyin önemli ölçüde üzerinde belirlenen fiyat”* olarak tanımlanabilecek aşırı fiyat, ilgili piyasalarda ancak hakim durumdaki firmalarca uygulandığı takdirde rekabet hukuku kapsamında bir ihlal olarak değerlendirilebilmektedir. Aşırı fiyatlamanın hakim durumun kötüye kullanılması başlığı altında incelenmesi, diğer tüm kötüye kullanma hallerinde olduğu gibi, incelemeye konu teşebbüsün hakim durumda bulunması ve şikayete konu uygulamanın kötüye kullanma niteliği taşıması koşullarının birlikte mevcudiyetini gerektirmektedir. Dolayısıyla incelemeye, hakim durum analizinden başlanabileceği gibi, şikayete konu eylemin bir kötüye kullanma olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinden de başlanabilmesi mümkündür. Bu bağlamda, işbu dosya kapsamında öncelikle, kötüye kullanma analizi çerçevesinde aşırı fiyatlamaya ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

14.2.2008 tarih ve 08-15 sayılı Rekabet Kurulu kararında ifade edildiği üzere, ilgili veya komşu pazarlarda aynı veya benzer ürünlerin fiyatlarının karşılaştırılması ile fiyat-maliyet karşılaştırması yöntemleri uygulanan fiyatın aşırı olup olmadığının tespiti bakımından ön plana çıkan yöntemlerdir. Bu çerçevede aşağıda ilk olarak, Yarbay Beton’un fiyatları ile ilgili coğrafi pazarda faaliyet gösteren Bilgin Beton’un fiyatları karşılaştırılacak, daha sonra fiyat-maliyet analizlerine yer verilecektir.

Bilindiği gibi, hazır beton ürünü ile ilgili en önemli maliyet kalemlerinden birini taşıma maliyetleri oluşturmaktadır. Hazır betonun ortalama 50 km’den uzak mesafelere satışı/taşınması mümkün olmadığı gibi, taşınabilir uzaklıklar içerisinde de mesafe arttıkça fiyatı artmaktadır. Bu nedenle, hazır beton santralleri tarafından müşteri teslim beton fiyatları hesaplanırken, müşterinin tesise uzaklığı da dikkate alınan hususlardan birini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, hazır beton ürününe ilişkin olarak yapılacak fiyat karşılaştırmalarında, söz konusu fiyatların benzer uzaklıklar için verilip verilmediği büyük önem kazanmaktadır. Hazır betonun satış fiyatının belirlenmesinde, tesis ile müşteri arasındaki uzaklığa ek olarak, satış yapılan miktarlar da önemli bir değişkendir. Alım miktarı arttıkça birim fiyatın azalması, hazır beton piyasalarında sıklıkla görülen bir uygulamadır. İşbu dosya bakımından yapılan karşılaştırmalarda ise 10 m³ ile 50 m³ arası miktarlar için hazır beton satış fiyatları dikkate alınmıştır. Dolayısıyla sağlıklı karşılaştırma

yapılabilmesini teminen, Bilgin Beton ve Yarbay Beton tarafından gönderilen fatura bilgileri satış yapılan zaman dilimi, satış miktarı ve satış yapılan yerin uzaklığı bakımından karşılaştırılmıştır.

150 Bunlara ek olarak, Yarbay Beton ile Bilgin Beton'a ait fatura bilgilerinin söz konusu kriterlere uygunluk göstermediği durumlarda ise, birim fiyatlara (fabrika çıkış fiyatı) taşıma maliyetlerinin eklenmesi suretiyle varsayımsal olarak firmaların farklı mesafelere satış yaptığı durumlardaki satış fiyatları hesaplanmıştır. Aşağıdaki tabloda söz konusu kriterler çerçevesinde seçilmiş örnek fatura bilgilerine yer verilmektedir.

Tablo 1: Yarbay Beton ve Bilgin Beton Fiyatlarının Karşılaştırılması

Tarih (Bilgin/Yarbay Beton)	Ürün	Müşteri-Tesis (Bilgin/Yarbay Beton)	Uzaklığı	Bilgin Beton Fiyatı (TL)	Yarbay Beton Fiyatı (TL)
14.11.2009/13.11.2009	C 20		35 km	(....)	(....)
21.11.2009/23.11.2009	C 20		15 km	(....)	(....)
24.11.2009	C 25		15 km	(....)	(....)
21.11.2009/22.11.2009	C 30		37 km	(....)	(....)
14.11.2009/21.11.2009	C 25		37 km/ 34 km	(....)	(....)
19.11.2009/21.11.2009	C 35		15 km	(....)	(....)
26.12.2009	C 20		16 km	(....)	(....)
8.12.2009/9.12.2009	C 25		23 km	(....)	(....)
23.12.2009	C 25		15 km	(....)	(....)
25.12.2009	C 35		15 km	(....)	(....)
7.01.2010	C 20		30 km	(....)	(....)
15.01.2010	C 20		15 km	(....)	(....)
4.01.2010/3.01.2009	C 25		15 km	(....)	(....)
16.01.2010	C 25		37 km	(....)	(....)
12.01.2010	C 30		15 km	(....)	(....)
8.01.2010/12.01.2010	C 35		10 km	(....)	(....)
14.12.2009/7.12.2009	C 25		30 km/ 34 km	(....)	(....)

Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere, incelemeye konu her üç ay bakımından, farklı hazır beton tiplerine yönelik fiyatlar, Bilgin ve Yarbay Beton arasında önemli derecede farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, Yarbay Beton'un fiyatları genel olarak Bilgin Beton'dan yüksek olmadığı gibi, birçok durumda da Bilgin Beton'un fiyatlarının altındadır.

160 Aşağıdaki tabloda ise Yarbay Beton'un fiyatlarının komşu pazarlardaki fiyatlar ile karşılaştırılmasına yer verilmektedir.

Tablo 2: Yarbay Beton ile Komşu Pazarlarda Yer Alan Teşebbüslerin Fiyatlarının Karşılaştırılması(TL)

	Yiğit Beton ¹			Semkay Hazır Beton ²			Tekeli Beton ³			Yarbay Beton		
	C 20	C 25	C 30	C 20	C 25	C 30	C20	C25	C30	C 20	C 25	C 30
Kasım (en düşük)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Kasım (en yüksek)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
Aralık (en düşük)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

¹ Muğla'nın Fethiye ilçesinde kurulu Yiğit Beton'un Marmaris ilçe merkezine uzaklığı 135 km'dir.

² Muğla'nın Milas ilçesinde kurulu Semkay Beton'un Marmaris ilçe merkezine uzaklığı 140 km'dir.

³ Muğla'nın Fethiye ilçesinde kurulu Tekeli Beton'un Marmaris ilçe merkezine uzaklığı 160 km'dir.

Aralık (en yüksek)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ocak (en düşük)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Ocak (en yüksek)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

170 Tablo 2'de gösterildiği üzere, şikayete konu Yarbay Beton'un fiyatlarının Marmaris ilçesine yakın bölgelerde bulunan diğer hazır beton santrallerinin fiyatlarıyla karşılaştırılması sonucunda, Yarbay Beton'un fiyatlarının genel olarak söz konusu firmaların fiyatlarından belirgin şekilde yüksek olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Yarbay Beton'un fiyatlarının hem kendisi ile aynı pazarda yer alan Bilgin Beton'un hem de komşu pazarlarda yer alan teşebbüslerin fiyatları ile karşılaştırılması sonucunda, Yarbay Beton tarafından aşırı fiyatlandırma yapıldığından bahsetmek mümkün görünmemektedir.

180 Aşırı fiyat değerlendirmelerinde kullanılan bir diğer yöntem ise fiyat-maliyet karşılaştırmasıdır. Fiyat maliyet analizi çerçevesinde şikayetçinin lehine olacak şekilde Yarbay Beton'un en yüksek birim fiyatları gerek Yarbay Beton'un gerekse Bilgin Beton'un maliyetleri karşılaştırılmıştır. Bu çerçevede, yapılan incelemeler sonucunda, Yarbay Beton'un birim kâr oranının en fazla % (...) olduğu tespit edilmiştir. Rekabet Kurulu'nun 15.07.2009 tarih ve 09-33 sayılı kararında aşırı fiyat değerlendirmesi yapılırken ne ölçüde bir kâr marjının aşırılığın göstergesi olacağına dair genel kabul görmüş bir kuraldan bahsetmenin mümkün olmadığı ifade edilerek, en az %100 oranında bir kâr marjının aranması gerektiği yönünde görüşlerin bulunduğu vurgulanmıştır. Bu bağlamda, birim kâr oranları en fazla % (...) civarında gerçekleşen Yarbay Beton tarafından aşırı bir fiyatlandırma yapıldığından bahsetmek mümkün görünmemektedir.

Yukarıda yer verilen analizler sonucunda,

- 190
- Yarbay Beton'un fiyatlarının Bilgin Beton'un ve komşu coğrafi pazarlarda yer alan diğer hazır beton firmalarının fiyatlarıyla kıyaslanması neticesinde, fiyatların aşırı fiyatlamayı işaret edecek derecede yüksek olmadığı, aksine kimi durumlarda diğer teşebbüslerin fiyatlarından daha düşük olduğu,
 - Yarbay Beton'un birim kâr oranlarının aşırı fiyatlandırmanın bir göstergesi olarak kabul edilemeyecek düzeylerde düşük olduğu

200 görülmektedir. Bu çerçevede, Yarbay Beton tarafından aşırı fiyatlandırma yapıldığından ve dolayısıyla kötüye kullanma niteliğinde bir uygulama sürdürüldüğünden bahsetmek mümkün görünmemektedir. Bu nedenle, Yarbay Beton hakkında, aşırı fiyatlandırma yapılarak hâkim durumun kötüye kullanılması iddiasına ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

210 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.